

Svar på frågeställningar från Miljöprövningsutredningen

1. Vilka faktorer anser ni är viktiga för en välfungerande prövningsprocess och har ni konkreta exempel på prövningar där det har fungerat bra?

Vi anser att de faktorer som är viktiga för en välfungerande prövningsprocess är att man är väl insatt i hur liten men oerhört viktig vår bransch är, framför allt för Sverige men också för Europa. Torvbruk bedrivs **endast** på sedan tidigare dikad torvmark. I Sverige är 2,6 miljoner ha torvmark påverkat genom dikning i olika omfattning. På dessa 2,6 miljoner ha skördas torv på endast 12 000 ha - vilket motsvarar 4,6 promille av den totala arealen dikad torvmark. Detta förhållande är en viktig faktor i att ta hänsyn till när det gäller prövningsprocesserna för torvtäktstillstånd.

Vi hänvisar till denna artikel i tidningen Svensk Torv, nr 3/2020 som även bifogas:

<https://www.svensktorv.se/2020/12/08/tillst%C3%A5ndsmyndigheterna-blandar-ihop-%C3%A4pplen-och-p%C3%A4ron-44976207>

Dagens situation är sådan att det liknar ett näringsförbud mot torvbruk, främst beroende på att prövningsmyndigheten i princip aldrig beviljar dispensansökningarna för markavvattning på dessa dikade torvmarker. Det finns inget stöd i förarbetena till dispensregeln för en skärpt tillämpning, som på senare tid resulterat i detta näringsförbud.

Vi kan konstatera att detta näringsförbud inträffat på grund av prövningsmyndighetens egna tolkningar som inte har stöd i förarbetena. Se en rapport från Örebro universitet som bekräftar detta: <https://www.svensktorv.se/2020/06/26/forskning-st%C3%B6djer-v%C3%A5r-kritik-om-partisk-myndighetsut%C3%B6vning-44534197>

Riksdag och regering har ingenstans uttalat sig om en skärpning av tillståndsgivningen i de fall som avser redan dikad mark. Tvärtom finns belägg i Birgitta Dahls utredning "En god livsmiljö", prop 1990/91:90 där det står på sid 468: "*Vad som skall anses utgöra skäl för undantag bör främst bedömas mot bakgrund av intresset från naturvårdssynpunkt bevara de återstående våtmarkerna inom området. Undantag bör tex kunna medges då åtgärderna avser ett tidigare dikat markområde...*"

I departementspromemorian Ds 2015:54 "En samlad torvprövning" finns också stöd för fortsatt torvutvinning. I promemorian uttalas av regeringen att torvmarker som är påverkade genom utdikning är möjliga för torvutvinning och att berörda företag **även i framtiden** bör kunna bedriva sin verksamhet, se sid 87.

Syftet med att ta bort Torvlagen (lagen om vissa torvfyndigheter) och låta alla tillståndsprövningar ingå i Miljöbalken, var att **förenkla prövningen**. Någon skärpning av synen på torvutvinning var inte syftet. Detta var också det Branschföreningen Svensk Torv försäkrades i samband med kontakter med regeringen då Torvlagen upphörde. I stället har Torvlagens avskaffande fått till följd att dispensen för markavvattning inneburit ett näringsförbud, vilket inte var intentionen med att införa all prövning i Miljöbalken. Syftet att det skulle bli en förenkling har inte alltså inte

Branschföreningen Svensk Torv

c/o Neova, Arenavägen 33, 121 77 Johanneshov | info@svensktorv.se | www.svensktorv.se

Bankgiro 835-9721 | Plusgiro 486 82 79-3 | Org nr 802010-7069

infriats, tvärtom har det krånglat till och fördyrat hela prövningsprocessen.

Vi vill i sammanhanget erinra om att det **inte är någon proportion** på det skydd som prövningsmyndigheterna tror sig ge genom avslag på dispens för markavvattning för tillkommande möjligheter till torvskörd. Då torvbruk idag endast sker på ca 4,6 promille av Sveriges redan dikade torvmarker blir resultatet av dessa i princip 100-procentiga avslag på markavvattning, att endast en tiondels promille "skyddas". Detta ska ställas i relation till möjligheten att med dispens för markavvattning kunna förverkliga **Sveriges gröna omställning** där investeringar för att åstadkomma kolsänkor och negativa utsläpp samt ökade biologiska värden på dessa marker omöjliggörs- och därmed alla andra framtidsmöjligheter i form av sysselsättning i glesbygden, framtida byggande av solcellsparker, ett vackrare naturlandskap och möjligheter till rekreation och friluftsliv på de efterbehandlade markerna. Allt detta bromsas i en tid då Sverige och världen behöver effektiva kolsänkor. Följden blir att växthusgasutsläppen från de dikade torvmarkerna fortgår i hundratals år eftersom de gröna omställningarna inte kan realiseras.

Dessa omständigheter anser vi väger tyngre än det marginella skydd som nu alltid blir resultatet av nekad dispens. Möjligheterna att, genom en beviljad dispensansökan, förverkliga gröna investeringar och en grön omställning samt ett bättre klimat med mindre utsläpp väger tyngre. Därför måste de **särskilda skäl** som nu enligt MÖD är knapphändigt redovisade i förarbetena i fråga om vad som ska utgöra särskilda skäl, **klarläggas** så att inte enbart ett enkelspårigt synsätt ska styra, utan ett **brett allmänintresse** bör ligga till grund för att utgöra särskilda skäl. **Observera:** Bestämmelsen om markavvattningsförbudet infördes med 18 §d naturvårdslagen och överfördes till 11 kap 14 § miljöbalken. Bestämmelsen **förbjuder nydikning** av mark inom utpekade markområden. För dispens krävs särskilda skäl. Vi utvecklar detta under fråga 3.

Mot bakgrund av detta har vi inte ett enda exempel på en väl fungerande prövningsprocess, tillämpningen av dispens från markavvattning stoppar en prövning av hela verksamheten.

Som bevis för allt det ovan sagda vill vi anföra två beslut gällande Svenskemyr. Den dikade torvtakten ligger på mark som tillhör två olika länsstyrelser. Trots att den redan dikade torvmarken är likartad i båda länen har utfallet blivit helt olika.

Besluten visar att Kronoberg, som gav ja till dispens, har beaktat de särskilda skälen som nämns i förarbetena (se ovan) medan Skåne som säger nej har gjort som miljöchefen skriver i bifogade brev. Detta brev anser vi kan utgöra **grund för jäv i en prövningsituation**, vilket visas gällande Svenskemyr.

Vi vill framhålla att brevet från miljöchefen dessutom innehåller faktafel; torv är ingenstans klassat som fossilt. Torv är klassat som "torv" i en egen klass, mellan fossilt och förnybart i IPCC och EU.

Även i rubriken till beslutet är "saken" felaktig och anmärkningsvärd. Till skillnad från Kronoberg, står en felaktig benämning på både vår verksamhet och "saken" överst i beslutet.

Branschföreningen Svensk Torv

c/o Neova, Arenavägen 33, 121 77 Johanneshov | info@svensktorv.se | www.svensktorv.se
Bankgiro 835-9721 | Plusgiro 486 82 79-3 | Org nr 802010-7069

Av detta framgår att miljöchefens brev har påverkat utfallet på flera sätt.

Dessutom undviker miljöchefen att informera om torvens andra användningsområden än energi. Torv används främst inom odling, t ex av skogsplantor, men även som strö inom djurhållningen och filter vid rening. Detta utgör majoriteten av de verksamhetsfält som torvbruket representerar. Energi utgör endast en liten del och som sagt faktaunderlaget och slutsatsen är inte med sanningen överensstämmande. Men följden har blivit att Skånes länsstyrelse i praktiken genom detta brev utfärdat ett lokalt näringsförbud motiverat av att produkten kritiserats hårt när det är markavvattningen som dispensansökan – inte produkten – som ska prövas av tillståndsmyndigheten. Vi finner detta **mycket allvarligt**.

2. Vilka tidstjuvar ser ni med dagens miljöprövningssystem och har ni konkreta exempel på prövningar som ni anser tagit ovanligt lång tid?

Eftersom dagens situation blivit så att vår verksamhet i princip aldrig prövas eftersom det först krävs dispens från markavvattning och dessa dispensansökningar i princip alltid avslås kan vi inte ge några konkreta exempel på tidstjuvar med dagens prövningssystem.

Vår erfarenhet, innan den nuvarande situationen med all prövning i Miljöbalken, är att tidstjuvarna främst var att ansökningarna blev liggande och att svar från tillståndsmyndigheterna kunde dröja över ett år samt att onödiga och ofta omfattande kompletteringar begärdes in flera år efter samrådet. Den sammanlagda tiden för tillståndsprövningar innan Torvlagens avskaffande var sju år, ofta ännu längre, och kostnaden närmare en miljon kronor. Endast 10 procent av prövningarna resulterade i ett torvtäktstillstånd och motiveringarna till avslaget var ofta både svepande och knapphändiga.

3. Har ni idéer på konkreta regelförändringar i dagens system eller andra synpunkter som ni vill att utredningen ska beakta?

Det kan konstateras att det saknas bestämmelser för vad en ansökan ska omfatta och hur prövningen ska gå till. En effektiv miljöprövning förutsätter att ansökan som upprättas och ges in håller god kvalitet. Frågan är vilket underlag ska en ansökan om dispens från markavvattningsförbudet omfatta för att ligga till grund för prövningen. Vi anser att ett **nollalternativ** ska redovisas för det fall att åtgärden/verksamheten inte kommer tillstånd vid ett avslag av ansökan.

Vidare anser vi att ett **samrådsförfarande** ska äga rum med myndigheter som företräder allmänt miljöintresse vari dessa redovisar vilka naturvärden som motiverar ett skydd för berört område och vilka eventuella konsekvenser ett beslut om dispens får för dessa värden. För ett möjliggörande av ett samråd med motparten länsstyrelsen föreslås att i 11 kap 14 § miljöbalken anvisas **MPD** som **prövningsmyndighet**. Branschföreningen har erfarenheter av att det kan finnas behov av att kunna hålla ett **sammanträde** för muntlig bevisupptagning och argumentering. Prövningsförfarandet ska enligt föreningen tillåta muntliga inslag. Vidare ska **syn** medges om part begär det.

Som påtalats under punkten 1 är förarbetena synnerligen knapphändiga i fråga vad som ska utgöra

Branschföreningen Svensk Torv

c/o Neova, Arenavägen 33, 121 77 Johanneshov | info@svensktorv.se | www.svensktorv.se

Bankgiro 835-9721 | Plusgiro 486 82 79-3 | Org nr 802010-7069

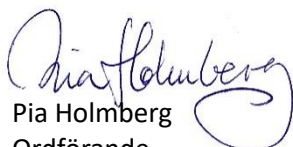
särskilda skäl. Det har anmärkts av MÖD i mål M 11487-2014. Vad som kan utgöra **särskilda skäl behöver klarläggas** för ansökningar som omfattar redan dikade markområden. Vad som kan utgöra exempel på särskilda skäl för dispens från markavvattningsförbudet för redan dikad mark får **inte begränsas av** hur bedömningen utkristalliserats i **nuvarande praxis**.

Enligt vår mening krävs, att det vid dispensprövningen av frågan om särskilda skäl för dispens föreligger, att även andra allmänna intressen har företräde framför det allmänna bevarandointresset. Det kräver att politiken får ett underlag från utredningen att ta ställning till i frågan om vad som kan utgöra exempel på särskilda skäl för dispens från markavvattningsförbudet för mark som redan dikats.

De särskilda skäl vi här åberopar är resultatet av efterbehandlingarna i form av ny skog, ny våtmark, en mosaik av olika naturtillstånd, framtida solcellsparkar, rekreationsområden, fiskdammar, häckningsholmar för fågel med mera, se särskild **info om efterbehandlingsalternativ**. Alla efterbehandlingar ger både kolsänkor och negativa utsläpp vilket påverkar klimatet i positiv riktning samt ökar den så viktiga biologiska mångfalden för både flora och fauna samt nya rekreationsmiljöer där det allmänna naturintresset tas tillvara på ett modernt och klimateffektivt sätt utan att kostnaden för detta belastar staten. Detta ingår i torvtäktstillstånden och medel för efterbehandlingarna/restaureringarna avsätts i samband med att tillståndet tas i anspråk. Se bifogad **Rättsutredning Markavvattning** samt **Synpunkter Förlängning av tillstånd** som ingår i kommittédirektivet.

Vi vill i sammanhanget påpeka att det är en vida spridd missuppfattning, inte minst av Naturvårdsverket, att själva torvproduktionen orsakar växthusgasutsläpp, men det finns inga underbyggda belägg för detta. Då information om dikade torvmarker inte återges korrekt av bland annat Naturvårdsverket som konsekvent skriver "våtmark" trots att det handlar om redan dikad torvmark, tenderar beslut rörande torvtäktverksamhet att fattas på en både snedvriden och icke-korrekt faktabas. Neutrala fakta måste ligga till grund för bedömningen av torvbruket och detta har vi påtalat till Miljödepartementet som har kontaktat myndigheten för att de ska balansera sin information så att den blir **neutral och korrekt**. Se bifil med våra Synpunkter på Naturvårdsverkets underlag till **Sveriges rapportering till LULUCF**.

Vi hänvisar också till att svenskt torvbruk är **hållbart** enligt den europeiska **RPP-certifieringen** eftersom kraven uppfylls automatiskt av de svenska lagkraven, se bilaga.

Pia Holmberg
Ordförande

Branschföreningen Svensk Torv
E-post: pia.holmberg@hasselforsgarden.se
Telefon: 019-761 42 33

Torgny Norberg
Juridiskt sakkunnig för
Branschföreningen Svensk Torv
Jur.kand, fd kammarråd, Kammarkollegiet
E-post: torgny.norberg@gmail.com

Branschföreningen Svensk Torv

c/o Neova, Arenavägen 33, 121 77 Johanneshov | info@svensktorv.se | www.svensktorv.se
Bankgiro 835-9721 | Plusgiro 486 82 79-3 | Org nr 802010-7069

Mobil: 0706-293 95 34

Branschföreningen Svensk Torv

c/o Neova, Arenavägen 33, 121 77 Johanneshov | info@svensktorv.se | www.svensktorv.se

Bankgiro 835-9721 | Plusgiro 486 82 79-3 | Org nr 802010-7069